

Poštarina plaćena u gotovu.

Pojedini broj stoji 1 dinar

Mali rodoljub

GOD. XII

VELJAČA 1941

BROJ 5

KOLIKO NOVINA IZLAZI NA CIJELOM SVIJETU? Prema saopćenju američkog novinarskog godišnjaka na cijelom svijetu izlazi oko 12.808 dnevnih listova. U Evropi izlazi 8.650 dnevnika, u Americi 2.100, u Aziji 1.646, u Africi 210, a u Australiji 200. Prema broju stanovnika najviše se dnevnih listova štampa u Švajcarskoj, gdje na jedan list dolazi 8.000 čitalaca. Listovi s najvećom nakladom nalaze se u Sjedinjenim Državama, Velikoj Britaniji i Sovjetskoj Rusiji. Tamo se pojedine novine štampaju u 4 do 5 milijuna primjeraka. Talijanski dječji list «Corriere dei piccoli» štampa se u 2,1 pol milijuna primjeraka. U Jugoslaviji su najraširenije novine »Politika« koja se ponekad štampa u 80.000 primjeraka. U Zagrebu se najviše štampaju «Novosti» (oko 25.000 primjeraka) zatim »Jutarnji list« (20.000 primjeraka) te »Hrvatski Dnevnik« (18.000 primjeraka). -- Od tjednika je najrašireniji slovenski seljački list »Domoljub«, koji se tiska u 40.000 primjeraka. Interesantno je da u Tibetu izlazi jedan dnevni list koji čita svega 50 čitalaca. -- Što se tiče nedjeljnih listova i mjesečnih revija, njihov broj nije tačno utvrđen. I pored toga među njima se nalaze časopisi čija je naklada veća od sto hiljada. U samoj Sovjetskoj Rusiji izlazi 10.000 revija na 68 jezika, koji imaju nakladu od preko 38 milijuna.

KOLIKO STANOVNIKA IMAJU AMERIČKE SJEDINJENE DRŽAVE? U Sjedinjenim državama završen je popis stanovništva. Sadašnji broj stanovnika u Sjedinjenim državama bez njihovih posjeda na otocima, iznosi 131.402.881. Porast stanovništva od prošloga popisa iznosi 8.500.000. Prema mišljenju statističara narast će broj stanovnika u U.S.A do godine 1980 na 150.000.000.

NOVINE ZA PATULJKE. Patuljak George Duncan u Chicagu (Amerika) izdao je ovih dana prvi broj svojih novina za patuljke, koje su posvećene svim ljudima malenoga rasta. List nije mnogo veći od obične poštanske dopisnice. Osim dnevnih događaja i senzacija donosi list izvještaje o pitanjima, koja posebno zanimaju patuljke. Duncan je nagovijestio, da će list u prvo vrijeme izlaziti kao tjednik.

POMORSKI KAPETAN - ROBINZON. Dvadeset i osam godina na osamljenom otoku. Neki australski poštanski avijatičar zapao je ovih dana u buru. Morao je pristati na otoku, koji nije naznačen ni na jednoj geografskoj karti. Tamo je na svoje najveće čudo opazio nekog čovjeka posva obrasloga i čudno odjevenoga, koji je bio oboružan puškom. Nakon poduzetog ispitivanja ustanovio je, da se radi o nekom bivšem, njemačkom pomorskom kapetanu, koji na otoku živi već 28 godina. Kapetan nije imao ni pojma o svjetskim događajima ni o mnogim izumima. Nije znao ni za prošli ni za sadašnji rat. Moderni je Robinzon izjavio, da je veoma zadovoljan na svome otoku, na koji je došao dobrovoljno. Tražio je od avijatičara samo nekoliko kuglica i žigica.

Mali rodoljub

GOD. XII

VEL. AČA ŠK. GOD. 1940 41

BR. 6

Mali mornar

Mnogo je toga slušao mali Zvonko o moru. Već je navršio 10 godina, ali mu nažalost još uvijek nije bilo moguće da ga vidi.

Otae mu je o njemu često pričao: kako je neizmjereno veliko, duboko, plavo; kako mu se nigdje ne vidi kraja, nego se na obzorju stapa u jedno s plavim nebom.

Često bi tako Zvonko znao otići na obalu Save, jer on je Zagrebeanin) i tu bi dugo motrio srebropjene vale njezine, zaneseći se njihovim šumom, gledajući u daljinu, kuda je vijugajuć odlazila i sanjareći o dalekim morima, u koje se sva ta njezina silna voda izlijevala.

More, more... Da mu ga je samo jednom vidjeti, samo jednom zaploviti njime, pogledati u njegove tamnomodre dubine i umočiti ruku u njegovu vodu.

Najradije je čitao priče o morskim »vucima«, starim mornarima i kapetanima, koji su na moru doživljavali svakojake pustolovine: o morskim djevicama i koraljnim dvorima na dnu morskome, i najveća mu je bila želja, da postane i on pomorski časnik, koji bi onda svojim brodom obilazio kuglu zemaljsku uzduž i poprijeko, vidio razne ljude i krajeve, krstareći od sjevernog do južnog pola, preko ekvatera i žarkog pojasa.

I da bi što više bio sličan pravome mornaru živo je molio majku neka mu kupi mornarsko odijelo. Inače je uvijek nosio kratke hlačice, čarape dokoljenke, kratki kaputić i zeleni lovački šeširić s perom, koji mu je krasno pristajao, no to sve nije bilo ono pravo. On je htio biti mornar, a ne lovac ni plinar! Pravi pravcati pomorski kapetan želio je biti.

Jednoga mu je dana konačno majka obećala:

— Budeš li u školi dobar i vrijedan, pa ako u prvom polugodištu doneseš kući odliku, kupit ću ti mornarsko odijelo. I to ne odijelo tek običnog mornara, neg pravog pravcatog pomorskog časnika.

Da ste sada vidjeli ushita! Zvonko se iz temelja promijenio! Čim bi došao kući iz škole, tek što bi nešto pojeo, već je vadio iz torbe knjige. Najprije bi napisao redom sve zadaće, a onda učio zadatke. A ma znao ih je kao očenaš. A i poslušniji je postao nego prije.

Čim bi se nekad zaboravio, pa napravio kakvu nevaljalštinu već je bila tu očeva opomena: »Pazi, Zvonko! Ako samo još jednom napraviš nešto slična ode ti tvoja črnačka uniforma«. To je koristilo. Zvonko bi se odmah uozbiljio i poslušao.

Konačno je došlo prvo poljeće. Na Strosmajerov dan dijelile su se svjedodžbe. Zvonkov je trud bio nagrađen.

U svjedodžbi je bilo 10 »odličnih«, a samo 1 »veoma dobar« i taj iz pjevanja.

Otac je bio ponosan. Zvonko se srdio na ono nesretno pjevanje. Teoriju je znao izvršno, svaku je notu poznavao, ali kad je trebalo pjevati, nikako da je dobro opetuje.

— Ništa zato, Zvonimire — tješio ga stric, koji je takodjer bio ponosan na svog nećaka — pomorski časnik ne mora biti operni pjevač. Uostalom nijesi ti kriv, što imaš »potumplana vuha«. Glavno da ti znaš sve druge predmete, a za pjevanje lako. Bolje je da drugi pjevaju tebi, nego da ti pjevaš drugima.

To rekavši izvadi stotinjarku i dade je Zvonku:

— Evo to je za tvoje lične potrebe!

Zvonko je bio sretan. No ono najljepše je istom dolazilo. Istog popodneva majka ga je odvela krojaču, koji mu je uzeo mjeru i za nekoliko dana on je već imao pravu pravcatu tamnoplavu uniformu pomorskog časnika.

Kada je izišao s majkom na ulicu, stupao je ponosno i ukočeno kao pravi časnik.

Hodajući tako ulicama medju vrevom ljudi najednom opazi nešto zbog čega je sav uzdrhtao. Njima ususret dolazio je pravi pravcati pomorski časnik. Zacrvenio se, zbunio i stao drhtati kao prut na vodi. Bože, što sad! Kako da ga pozdravi? Mora li skinuti kapu, kako je to obično do sada činio ili da mu samo salutira? Je li on sad vojnik ili je još uvijek obični Zvonkec, učenik prvog razreda gimnazije.

Oficir se približi na nekoliko koraka.

Oh, što je bio krasan. Na ramenima blistale su mu zvijezdice oficirske, a na rukavima zlatne oznake.

Zvonko se najednom uozbilji, uspravi se, što je više mogao, udari petama, odrešito digne ruku i salutira strogo vojnički.

Oficir ga iznenadjeno pogleda, ali se brzo snadje, te mu ozbiljno i propisno vojnički odzdravi.

Zvonko je bio ganut. Od ganuća i neke neopisive unutarne sreće oči mu zasuze. (Hvala Bogu, da nitko nije vidio te suze!)

Dva vojnika, dva pomorca, gledala su se časkom, zadivljeno i prijateljski. Jedan već stari morski vuk, kapetan bojnog broda, drugi dječak još, ali pomorac i on dušom i tijelom.

Kapetan koji je časkom zastao, pred tim svojim neobičnim »kolegom«, brzo se snadje i ode dalje.

A Zvonko ostade ko ukopan na mjestu.

— Hajde Zvonkec, hajde, što si zastao? začudi se majka, ali Zvonko nije mogao dalje. Na oči mu navrle suze. Suze sreće i uzbudjenja.

— Mama, mama! Časnik mi je odzdravio. Jesi li vidjela?

Kapetan se okrenuo i u jednom času shvatio, što se događa u srcu dječakovom. Bog zna! Možda je prije mnogo godina, prije nego što je pošao na more, i on proživio slične časove sreće i ushita?

Okrene se i vrati.

— Oprostite, gospodjo! Čini mi se da shvaćam, što se dogodilo... ja sam kapetan bojnog broda Zvonimir Pandrić. — I nakloni se.

Mališ se zagleda presenećen u časnika,

— I vi se, gospodine kapetane, zovete Zvonimir?

— Jest! Zašto? Zoveš li se možda i ti tako?

— Da! I ja se zovem Zvonimir. Do jučer, dok još nijesam nosio ovakovu uniformu, bio sam Zvonkec, no sada sam Zvonimir. Kao i slavni Hrvatski kralj i gospodar mora Jadranskoga!

— Hvala Vam, gospodine kapetane, reče Zvonkova majka. Vi ste usrećili moga maloga, kada ste mu odzdravili.

— Gospodjo, ja sam ga razumio. I ja sam nekoć bio dijete. Zato ja i djecu shvaćam ozbiljno.

— A gdje je sada Vaš brod, gospodine kapetane? odvažio se Zvonko. Prijateljski je sada gledao u svoga predpostavljenog.

— Usidren je u Splitu, odgovori kapetan Pandrić. Ako želiš možeš me jednom posjetiti, pa ću ti pokazati.

— O, doći ću. Ja to živo želim. Još nikada nijesam bio na moru. A tako bih rado jednom pošao. Je li, mama, da ćemo ove godine svakako na more? A onda ću Vas posjetiti, gospodine kapetane!

— Dobro, dodji, ja te čekam na mom brodu — odgovori kapetan.

Rastadoše se, udarivši petama, stisnuvši si ruke i pozra-
vivši se vojnički.

Nedavno je bio priredjen jedan izlet iz Zagreba u Dalma-
tinsku Hrvatsku. Priredila ga Jadranska Straža. Čuo sam,
da je Zvonko na svaki način htio poći s izletom i da je toliko
moljakao oca, dok ga nije poveo sa sobom.

Dobio sam lijepu razglednicu iz Splita. Mnogo srdačnih
pozdrava i dva potpisa: dva Zvonimira. Ta su mi dva potpisa
govorila mnogo. Dva Hrvata: jedan stari, zreli i odvažni po-
morac, budan čuvar hrvatskog našeg mora ulijevao je u mla-
do srce zanosnog dječaka junački duh hrvatskih naših predja
i boraca, koji su protiv svih neprijateljskih nasrtaja uspjeli
da kroz tisuću i tri stotine godina sačuvaju Jadran hrvatskim
i slobodnim.

Ernest Radetić

Naše more

Od kršnoga Velebita
Pa do divne Lovćen-gore,
Svud se pruža ponosito
Naše plavo Jadran-more!

Naše more naša slava
Što nam vječnu hrabrost dava,
I što našeg roda žile
Puni snagom krvi čile!

Po njemu smo narod velik
I otporan kao čelik!
Po njemu nam povijest piše
Ime dično — još i više!

P a k r a c.

Branit ćemo naše more
I sred mira i sred rata,
Ginut ćemo svi za more
Kao za svog milog brata!

Pa more nam brat i jeste,
Ono nam je čast i dika,
Krv je sveta u njem jošte
Mnogih naših mučenika...

Naše more naša slava
Nama vječnu hrabrost dava
Ono nam je čast i dika
Kruna naših mučenika.

Mirosav Marko, I. teč. uč. škole.

Izmirila ih djeca

U nekom selu živjela u najvećoj slozi i ljubavi dva susjeda Petar i Pavao. I žene im se lijepo slagale i pazile. No jednog se dana ljuto zavadili. Jedne ljetne noći podigla se silna bura, te iščupala staru vrbu, koja je rasla baš na međi njihovih dviju livada. Vrba se izvalila na Petrovu stranu i Petar je odvuče u svoje dvorište, da mu ne povalja travu. To vidio Pavao iz svojeg dvorišta. Bilo mu krivo, što se Pero i ne našali da je podijele, pa će mu pola u šali a pola u zbilji:

»Zar tako, pobratime. Tu je vrbu zasadio još moj pokojni djed, a ti si je eto prisvojio. Baš lijepo i pošteno!«

Pero se uvrijedio, pa mu nešto oštro odbrusi. Pavao mu ne ostane dužan. Riječ po riječ, pa se susjedi zavadili. Umiješale se i žene. Nastala graja. Sletilo se pola sela, da čuje kako se svadaju najbolji prijatelji. A oni ne mare ni za koga, već se svadaju, a kad se do sita nasvadali, povuku se u svoje kuće, pa više ni riječi da progovore jedni s drugima.

Prošlo je pola godine. Oba se doma smirila. Žao im što se posvadali. I jedni i drugi žele da se izmire, no nitko neće da prvi popusti. Svaki misli da je u pravu, a stid ga je da se ponižuje.

Tako došla i zima. Suha, ali oštra. Zamrzao se potok. Za djecu nastalo veselje. Sletila na led, pa se kližu i vrište od veselja. Njihova eika privukla ostalu djecu. Došao i Perin Ivo, te Pavlov Mato. Pod težinom tolike djece počne led da popušta.

Netko od djece upozori: »Led puca«, no nitko ga u onoj galami i ne čuje.

Led praska sve jače. Kroz raspukline izbija na površinu voda.

»Bježite!« zaviče netko »lomi se led«.

Djeca se uskomešala. Izgubila glave. Ne znaju šta bi i kuda bi. Jure prema obali, guraju se, padaju jedan preko drugoga.

Najednom strašan vrisak. Led se prolomio. Mato se davi i očajno viče u pomoć, no djeca su već daleko. Ostao samo Ivo. Neće da ostavi druga u nevolji. Oprezno se približi Mati, pruži mu kolac, te ga nekako izvuče.

»A sada brzo kući, da se ne prehladiš?« dovikne Ivo Mati.

Potrčaše Matinom domu. Kuća zatvorena. Matin se još otac nije vratio iz šume, a majka mu još jutros otišla u susjedno selo, da obiđe teško bolesnu sestru.

»Hajdemo k meni!« predloži Ivo.

Mato se nećka. Ta njihove su kuće u zavadnji. Ivo ga zgrabi za ruku i silom odvuče. Ispričaju Ivinim roditeljima što se dogodilo.

Strpaše Matu u krevet. Dobro ga pokriše. Skuhaše mu čaj da se ugrije.

Uto dotrči i Matin otac. Vraćao se iz šume i doznao od djece što se dogodilo. Mato mu se smješka, a otac sav sretno zagrli čas Matu, čas Ivana.

»Mato, dušo, kako ti je?«

»Hvala ti, Ivane sinko! Spasio si mi jedinca. To ti nikada neću da zaboravim.«

I sada tek, kao da se dosjetio da je u Perinoj kući, zbunio se, pa će Peri:

»Pero, brate! Oprosti što sam tako banuo pod tvoj čestiti krov.«

»Nemam šta da ti opraštam«, odgovori mu Pero. »Moja ti je kuća uvijek otvorena.«

Zagrliše se i izljubiše. Postaše opet prijatelji kao ono prije. Izmirila ih djeca.

Radoslav Kovač.

Izgubljena ptica

Nema tome davno
Tek prošloga ljeta
Prvput je spazih
Sred mirisna cvijeta

U bašći kraj kuće
Gnijezdo si je svila,
Po danu i noću
Pjevala mi mila.

I u kasnu večer
Kad su zvijezde sjale
U pjesmu se zanih
Te ptičice male.

D. Kraljevec.

Sitnim svojim grlom
Osvoji me toli
I pjesmicom mnoge
Blažila mi boli.

Ne pjevaše dugo
Do jesenje kiše
Zla kob je ugrabi
Ne vidjeh je više.

Ne pitam već za nju
Al me mori tuga
Kad pjesme se sjetim
Svog malenog druga.

S. Kustec, dak.

Lov na kitove

Na stotine tisuća brodova, brodica i motora, na stotine tisuća strojeva svih mogućih vozila, svaki se dan mora mazati i podmazivati uljem, da bi mogli raditi.

Odakle toliko silno ulje, odakle toliko silno mazivo?

Tko može da proizvede toliku mast?

Odgovor je kratak:

Kit!

Kit je, kako znamo, ogromna morska riba, koja znade doseći dužinu od preko 20 metara, a znade težiti do 80 tisuća kilograma.

Kod kita je sve uporabivo: i meso i koža i mast i kosti i peraje, tako da se ništa ne odbaci. Zato je lov na kitove veoma unosan, jer se sve može dobro unovčiti. Postoje stoga posebno izvježbani mornari, lovci na kitove, koji sa svojim naročito zato udešenim brodovima, polaze svake godine na daleko more, gdje znadu da se kitovi najradije zadržavaju, pa ih love ostima, tovare na brodove i odvoze u tvornice, koje ih preradjuju.

Lov na kitove veoma je zanimljiv, ali veoma naporan i opasan.

Ovih dana javio se kod nas jedan naš čovjek, Hrvat iz Istre, koji je dugo godina boravio u Norveškoj, ali se sada zbog rata morao vratiti kući.

Uopće se sada vratilo svojim kućama mnogo naših ljudi, koji su tokom godina bili iselili u svijet, tražeći rada i zarade, ali im je rat pomrsio račune, pa se sada pomalo vraćaju opet u domovinu.

Ovaj naš Istranin bio je dugo godina s lovcima na kitove na jednom norveškom brodu, pa nam je ispriповijedao mnogo veoma zanimljivih stvari

— Hajde! rekosmo — napišite nam nešto za naše mlade čitatelje. Sigurno će Vaši opisi mnogoga od njih zanimati.

Donosimo dakle opis jednog njegovog putovanja po južnom moru.

On piše:

Bilo je to prije šest godina, baš nekako u ovo doba. Nalazili smo se s brodom, koji je bio naročito udešen za lov na kitove, nedaleko patagonske obale.

Mornar, koji je bio na jarbolu u košari za stražu, dovikne:

— Kit na vidiku!

Već jednu minutu nakon toga zazvoni brodsko zvonce, a odmah zatim javi se glas kapetana:

— Spuštajte čamce! Mornari s ostima neka se odmah ukrcaju!

Konačno! Nakon dva tjedna traženja i krstarenja morem namjerilo smo se na kita. Navukli smo duge gumene čizme, ogrnuli kabanice od voštanog platna, spustili čamce i za čas se nadjemo spremni.

Kapetan, Norvežanin, izbrazdana i vjetrom opaljena lica, reče mi:

— Bit će malo plesa!

— Ništa zato! Plesat ćemo, odgovorim ja, smiješeći se.

Mornari su bili blijedi, stisnutih usnica, šutljivi. Uozbiljio sam se i ja jer sam vidio, da stvar postaje zaista ozbiljna.

Nekoliko čamaca svaki sa četiri veslača, jednim kormilarom i jednim bacačem osti, kružilo je oko mene.

Veslali smo priličnom brzinom, i sve se više primicali ogromnoj riburini, koja je na kratko vrijeme zaronila pod vodu, ali smo znali, da će se uskoro opet pojaviti, da udahne zraka. Jer kit je, kako znamo, sisavac, koji diše kad izidje iz vode.

I zbilja! Iznenada se opet pojavi iz vode crna, blistava trupina nalik na mali otočić. Rep širok i plosnat, njihao se poput lepeze. Jedan udarac njime smrskao bi nam čamac, kao da je od ljuske.

Životinja bila je od nas udaljena samo nekih deset metara. Mirno je plovila pušući i prskajući, kao da ju se naše ladjice ni najmanje ne tiču.

Kako smo se osjećali sićušni i maleni kraj tog gorostasa! Nitko od nas nije bio sada prviput u lovu na kitove, no ipak nas je podilazio neki čudan osjećaj straha, a u žilama nam se ledila krv.

Kad smo se približili na nekoliko metara padne zapovijed: Bacaj!

U jednom trenu izbace bacači svom snagom svaki svoje osti, čiji se šiljak zabode u meso kitovo. Krv prsne, neman izda iz sebe neki mukli glas, a zatim zaroni.

Trebalo je iskoristiti taj čas!

— Bacaj! zaori ponovna zapovijed, a druga dva bacača u istom trenu izbace svoje osti, koje se takodjer zabodu u ledja nemani. Kit je zaronio i stao bježati. Mi smo odmatali konope, kojima su osti bile pričvršćene, a riba nas je vukla stre-

lovitom brzinom. Bilo je i suviše opasno pratiti kita samo jednom ladjicom zato smo sve ladvice povezali zajedno tako da ih je životinja teže vukla.

Krv je brizgala u mlazovima i za čas je more postalo sasvim crveno. Jurnjava je postajala upravo fantastična. Naši su se čamci valjali na vrhovima valova, jedva dodirujući vodu. Prijetila je opasnost, da se prevrnemo. Kako je dugo trajala ta paklenska jurnjava? Ne bih znao kazati, no nakon stanovitog vremena osjetim, da se trka smanjuje. Bilo je to upravo u času, kada se je jedan od naših čamaca prevrnuo. Mornari su popadali u more i grabili vesla, da se pomoću njihovom održe na vodi, dok im stigne pomoć.

U daljini se je dimio naš brod, koji je punom parom hitao za nama.

Konačno je vrtoglava jurnjava završila. Kit je isplivao na površinu. Iz rana u koje su bili zabodeni šiljci naših osti ključala je krv.

— Bacaj! zaori opet zapovijed, čim se je kit pojavio na površini. I opet se je pet osti zabolo svom snagom u ledja životinje. Mlaz guste tamno-crvene krvi šiknuo je u vis. Neman se je grčila u smrtnim trzajima i i zaletila se među naše čamce. Kao nekim čudom izmahnuli smo. Da je koji od naših čamaca ošinula repom, razmrskala bi ga u tisuću komada.

Životinja je bježala prema pličini. Gonili smo ju nekih 10 milja, a onda se zavukla među grebene. Na tisuće morskih ptica, preplašenih strašnom borbom, diglo se s valova i letjelo u jatima prema grebenima.

Nas pedesetak, koliko nas je sveukupno bilo u čamcima, držali smo životinju svojim ostima, kao na uzdi, dok nije kljunula.

U to je stigao i brod. Pomoću dizalica digli smo ogromnu trupinu na palubu. Lovina je bila odlična. Bio je to divan primjerak kita, dugačak preko dvadeset metara. Naš je brod bio za čas pretvoren u golemu mesarnicu. Što masti, što mesa i kosti bilo je u tom kitu oko 60 tisuća kilograma. Mast se spremala na jednu stranu, meso na drugu, peraje i kosti na treću, a koža posebno. Sve se to dade izvrsno upotrijebiti. Taj je kit predstavljao čitavo bogatstvo.

Bogatstvo da, ali stečeno teškom borbom, životnom opasnošću i s mnogo znoja.

Jurić dobročinitelj

Jurić je bio na ljetovanju na selu kod tetke.

Sunce je sjalo kao svjetiljka, nebo je bilo jasno i modro, čisto kao riblje oko, a trava se zelenila kao prekrasan zeleni sag.

Kraj Jurića ležao je u travi Franić, koji je također došao s njime tetki u pohode.

Lijenčine, kakvi su oduvijek bili, povalili se u travu i ležali promatrajući nebo nad sobom.

— Pogledaj Juriću!

— Što?

— Tamo prijeko onoga starca!

Iz susjedove kuće zgrbljeno je izašao starčić, koji je nosio ogroman čabar.

— Siromašan čovjek! Tako star, a još uvijek mora teško raditi.

— Zar ti seljaci nemaju koga mladega za taj posao? čudio se Jurić.

— Ta starac jedva nosi čabar. Pun je prljave vode i nosi je da je izlije u potok.

— Gle, gle! Sad je stao i odložio čabar, pa ide u staju, da se odmori.

— Juriću!

— Što je?

— Hajde da mu pomognemo!

— Pa hajdemo!

I naša se dva junaka, želeći napraviti dobro djelo, dignu, dodu do čabra, pa izliju svu onu mutnu vodu u potok. Zatim se legnu opet iza grmlja u travu, da vide, kako će se starac obradovati, kad vidi, kako mu je netko olakšao posao.

Starac je međutim izašao iz staje, pogledao prazan čabar, malo se začudio, nešto promrmljao, uzeo čabar i vratio se u kuću.

Nedugo zatim vrati se starac opet iz kuće i opet s punim čabrom.

— Oho, zar ti ljudi peru toliko sude, da imaju toliko zamazane vode u kući?

Opet je starac ostavio čabar pred vratima staje, ušao u staju i nešto radio.

Jurić i Franić opet priskoče, dok starčića nije bilo, pa mu opet istresu zamazanu vodu u potok.

Starac opet izide, opet se začudi, nešto promrmlja i ponovno se vrati u kuću s praznim čabrom.

Malo zatim eto ga opet. I opet je imao pun čabar, no sada ga nije nosio sam. S njime je bio njegov sin, mlad i čvrst momak. Starcu je sigurno čabar bio pretežak, pa je sada pozvao sina, da mu pomogne.

Opet su odložili čabar pred stajom i pošli obojica u staju.

— Hajde Franiću, da im pomognemo, pa ih opet iznenadimo!

Skoče i pograbe čabar i taman htjedoše, da ga izliju u potok, kad li narupe iz staje starac i njegov sin, oboružani batinama.

— Čekajte samo, vi nevaljalci jedni! Pokazat ćemo mi vama! Izbit ćemo vam mi te vaše glupe šale! — Tako rekoše pa udri batinama po Juriću i Franiću.

— Ta, stanite, dobri ljudi, stanite! jaukali su Jurić i Franić. Mi smo vam htjeli pomoći kod posla.

— Pomoći kod posla? Lijepa stvar! Tri puta vučemo napoj do svinjca, a vi ste nam ga evo tri put izlili u potok.

To rekavši udare opet po njima.

Odonda Jurić i Franić nijesu više pokušavali da se pačaju u seljačke poslove, u koje se ne razumiju.

Pas

Vau, vau, vau!
Glasa mi se cijele noći
Ne ćeš bliže, ne ćeš bliže,
pas ti veli,
koji grize
svakog onog
što no stiže
noću kasno u moj dvor.
Zna on dobro
da se noću uz dvor šulja
samo onaj

koj' je hulja,
što no živi
s tuđeg žulja
i pravi je naš zlotvor.
Vau, vau, vau!
omiljeli moj stražar.
Vau, vau, vau!
oglašuje tko dolazi
moga doma, moga dvora —
vjerni pas čuvar!

Ljubo Brgić

KLOK i JOŽIĆ

Naša se dva junaka najbolje osjećaju, kada su na moru. Nije zato ni čudo, da se uvijek, kada im samo vrijeme dopusti, izvezu čamcem na pučinu, ljuljaju se na valovima, love ribu i otiskuju se nekad veoma daleko od obale, da uživaju na svježem morskom zraku, daleko od tvornica i njihovih zadimljenih dimnjaka, koji samo guše i dave pluća...

I opet su se tako jednoga jutra izvezli daleko od obale na pučinu. Ne boje se oni ni valova ni oluja, ni kitova, ni morskih pasa. Znađu se oni snaći u svakoj prilici.

Jutro je bilo divno. Nad vodom se dizale jutarnje maglice, a sunce je poput ogromne plamene kruglje izronilo iz vode i obasjalo svojim zlatnim trakama nepreglednu pučinu. Gradski ljudi, koji toga nijesu nikad doživjeli ne mogu ni zamisliti, koliko se ljepote prosiplje nad kuglicu zemaljskom u takvim časovima. Zamislite: more se kupa u zlatu, maglice se dižu, oblačići se prelijevaju u tisuću duginih boja, valići žamore, zapljuskujuć bokove čamca, pjena se razbija u sićušnim kapljicama, koje svjetlucaju od fosfornog svijetla, što se gubi pred snagom svijetla sunčanog. Iz mora svaki čas skakuću u vis, prebacujuć se objesno, čitava jata ribica. A nad beskonačnom pučinom još beskonačnije plavo lazurno nebo, po kom se ganjaju, tu i tamo, bijeli oblačići...

Tako je bilo i toga jutra. Klok i Jožić punim su grudima udisali svježji morski zrak...

Tu veličanstvenu tišinu pomutili su najednom zvuci brodskih sirena. U daljini na obzorju pojavila se flotilja ratnih brodova. Veliki jedan krstaš dimio je iz obih dimnjaka, a uz njega su krstarili ko objesni hrtovi, mali torpedolovci. Čije li su narodnosti bili, nije se moglo u prvom čas raspoznati.

Bili su izvan američkih teritorijalnih voda, pa su mogli slobodno ploviti pod kojomgod zastavom...

Izgledalo je kao da nekog traže. Danas bome ni mora nijesu sigurna.

Po njima se skiću podmornice raznih narodnosti, vrebaju na brodove zaraćenih država, a za njima se šuljaju razni brodovi, pod svim mo-

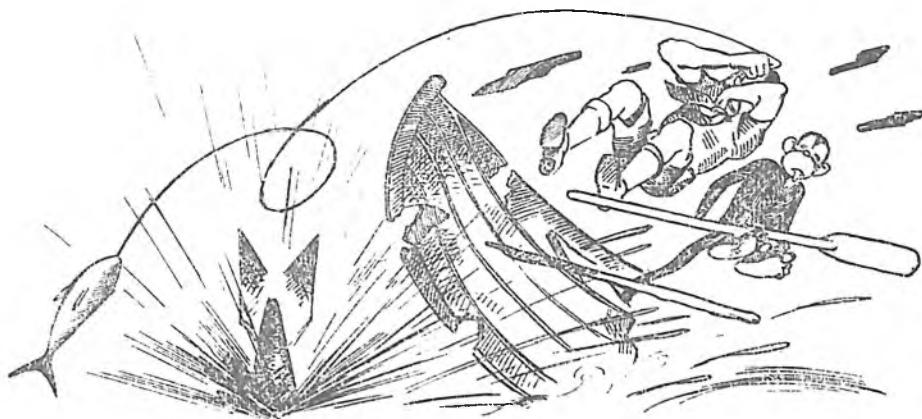
gućim zastavama, koji ih opskrbljuju uljem i benzinom, živežom i zairom. Ratni brodovi, nosači aviona, krstare od sjevernog do južnog pola, čas napadajući, čas bježeći. U toj ogromnoj beskonačnosti morske pučine oni se osjećaju najsigurniji. Tko da ih nađe? To je isto, kao kad bi netko pokušao tražiti buhu na ogromnoj jednoj zelenoj livadi...

Najedamput dade sirena s glavnog broda znak za uzbunu. Bit će da je mornar na straži nešto opazio. I zbilja, iz mora je za čas izronila neka podmornica, odapela torpedu i ponovno pokušala zaroniti. Torpedo je promašio, ali je zato paljba sa brodova odvrtila svom žestinom.

Oko Jožićeva čamca treskale su granate kao kiša. More se uzbivalo, golemi stupovi vode dizali su se u vis i svaki je čas prijetila opasnost, da ih poklope i potope.

— No, u lijepu smo kašu zapali — srdio se Jožić, dok je Klok vješto manevrirao kormilom između vodenih stupova.

No to još nije bilo sve. U zraku su počeli zujati motori hidroplana, koji su se spuštali na časove skoro sasvim do morske površine, šišajući iz strojnih pušaka ko pomamni. Tuča metaka zujala im je oko ušiju.

— Ako ovaj put iznesemo živu glavu, onda nas je zaista očuvao samo Bog! promrsi Jožić i dade znak Klocku, da zakormanu u stranu, jer se jedan hidroplan strelovitom brzinom spuštao baš nad njihove glave. Klok

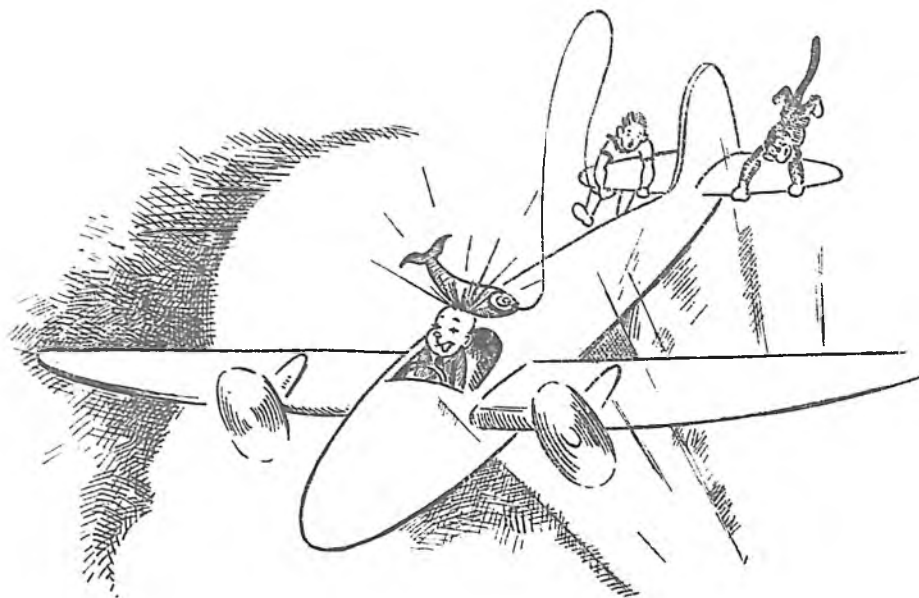
je u tom času, kao da ga se ta strašna pomorska bitka ništa ne tiče držao u jednoj ruci udicu, jer je opazio, kako se mnoge lijepe ribe vrzu oko čamca, vjerojatno poplašene od granate, koje su eksplodirale u moru.

— Lijevo! zapovjedi Jožić Klok, ali već je bilo prekasno. Jedna bomba pala je baš kraj samog čamca, rasprsnula se i pretvorila čamac u hrpu triješća. Mlaz vode, visok preko 50 metara zahvatio ih je obojicu i digao ih strašnom silom u vis. Kotrljali su se i kovitlali u zraku ko dva zvrka.

Upravo u tom času spustio se hidroplan strmoglavce iz velike visine i kad je došao na nekih 50 metara otvorio vatru na jedan brod, koji je progonio podmornicu.

Klok, koji je, kovitlajući se u zraku, još uvijek držao u ruci udicu, nije ni opazio da se na udici kopreca krupna jedna riba, koja se ljaskala na suncu, kao da je od srebra.

U času kad se avijatičar spustio veoma nisko, zapadne baš u onaj stup vode, što ga je digla granata, a u kom su se koprecali Klok i Jožić.

— Drži se! vikne Jožić Klok, a Klok dohvati u jednom trenu rep aeroplana.

Istom brzinom prikrpi se i Jožić za drugu stranu repa i tako, sve nehotice, nađu se najednom naša dva junaka, umjesto u moru, na krilima aeroplana.

Aeroplan se nagne i stade padati, jer je težina na repu bila prevelika. Dotle je pilot na svaki način pokušavao da zadrži ravnotežu i ponovno se digne. Sad su istom naša dva junaka raspoznala boje zastave.

— A tako? Ti li si mi to, ptice siva?! — klikne Jožić prepoznavši u pilotu jednoga od svojih starih dušmanina.

— Čekaj samo, pokazat ću ja tebi pošto je oka šljiva! — To rekavši, zavitla udicom i odalami pilota ribom, koja je bila na kraju udice, svojom snagom po glavi.

Riba je k tome bila tzv. »električna riba«. Ima naime, kako znamo, riba, koje su nabijene električnošću, pa kad ih samo dodirnemo osjetimo udarac struje.

Tako je i taj nesretni pilot, koji je proganjao ove brodove dobio udarac, kakvom se nije nadao.

Udarac ga je omamio, on ispusti kormilo i hidroplan stade glavinjati... I bio bi se strmoglavce srušio u more, da Klok nije i opet jednom pokazao svu prisebnost duha. Majmunskom vještinom odpuza žurno po trupu aeroplana do volana, zaokrene njime i hidroplan se za čas digne, kružeći visoko po zraku...

Divno bijaše vidjeti majmuna, kako sjedi za volanom i upravlja hidroplanom. Uskoro je pošlo i Jožiću za rukom, da dopuže do sjedala za pilota, sve onako lebdeći u zraku, sveže pilota, a onda preuzme od majmuna kormilo. U pogodnom času spusti se na morsku površinu.

Bitka je bila završena. Podmornice je nestalo, hidroplan je bio onemogućen.

Kad se Jožić s Klokom spustio na površinu mora, velikom su brzinom doplovili do njih brzi torpedolovci. Veliko je bilo njihovo začuđenje, kad su za volanom hidroplana opazili majmuna i Jožića, a kraj njih svezanog neprijateljskog pilota.

Nikako im nije išlo u glavu, kako se to moglo dogoditi, da su se Klok i Jožić, koji su čas prije mirno lovili ribu najednom našli visoko u zraku, svladali neprijateljskog avijatičara, oduzeli mu aeroplan i spustili se s njime. Al' eto, dogodilo se tako, pa što ćemo?

Dakako da je neprijateljski pilot bio odmah proglašen ratnim zarobljenikom, a čim se osvijestio bio je preslušan pa je ispričovijedio mnogo toga, što je bilo od dragocjene važnosti za zapovjednika ratnog brodovića.

A Klok i Jožić bili su i opet junaci dana. Na palubi glavnoga krstaša poredala se momčad broda i odala im počast. Admiral im je stisnuo pred svima ruku i odveo ih nakon toga u blagovaonicu. Pucale su flaše šampanjca, točilo se pjenušavo vino, a na stolu se odjednom našlo svakojakih đakonija. Zato se pobrinuo brodski kuhar, a brodski su kuhari, kako znamo, na glas. Znadu oni prirediti jelo, da bi ga i sami andeli jeli.

Klok se tako raspoložio, da je počeo izvoditi kojekakove vratolomije, kojima su se oficiri i mornari toliko smijali, da su se neki i valjali po palubi od smijeha.

I opet su se dakle ova naša dva junaka iskazala!

P I T A L I C E

- 1 Tko suze roni, kada sunce sja?
- 2 Kad se pojavim svakog uplašim, a kad kćer vam pošljem, svi me blagoslivljete.
- 3 Stvorena sam čudnovato: nać me možeš i pod nebom i u blatu, i u gori i u moru, i u oku i u potoku.
- 4 Ni tijela ni duše, a po zemlji milji...
- 5 Još ga nikad nije bilo, niti će ga ikad više biti, ali sada je ovdje.
- 6 Što ima pametan čovjek uvijek pred očima?
- 7 Četvorica trće po selu, a nikad se ne mogu stići.

Jurićev kutić

Učitelj: Ja hoću da sebi dadem napraviti odijelo i za to trebam tri metra i petnaest centimetara sukna. Metar sukna stoji 275 dinara. Koliko ću novaca izdati, ako me posao stoji još 350 dinara. Dakle Juriću, uzmi kredu i izračunaj na ploči.

Jurić neko vrijeme razmišlja, a onda će:

Gospodine učitelju, ja držim da je najbolje da sebi kupite gotovo odijelo!

Učitelj: Što radiš, Juriću, ujutro, kad grane sunce i obasja ti kroz prozor lice?

Jurić: Skočim odmah iz kreveta!

Učitelj: Vrlo dobro! A zatim?

Jurić: Zatim brže bolje spustim zastor i vratim se opet u krevet pa hrčem dalje.

Jurić: Svoj najteži posao ja uvijek obavljam rano ujutro još prije nego što popijem kavu.

Učitelj: Tako valja! A kakav je to posao?

Jurić: Dignuti se iz kreveta. To je za mene najteži posao.

Stric je pošao u školu da se kod učitelja raspita o Jurićevu vladanju. Kad se vratio reći će Juriću:

— Ako je sve ono istina, što o Tebi kaže učitelj, onda je tvoja savjest crna kao ova tvoja crna kosa na glavi.

— A ako se savjest mjeri po kosi, onda naš učitelj uopće nema savjesti — odgovori Jurić.

Majka se potužila ocu:

— Bojim se da je Jurić bolestan.

— Tuži li se da ga nešto boli?

— Ne tuži se, ali ja sam uvjerena da je bolestan.

— Kako to?

— Ostavila sam na stolu 12 slatkiša, a on nije niti jednoga ukrao.

— E onda je zbilja bolestan! zaključí i otac.

O d g o v o r i

1 Snijeg — 2 Oblak i kiša — 3 Kaplja vode — 4 Voda. —
5 Današnji dan — 6 Nos — 7 Četiri kotača na kolima —

ODGONETKE

IZ BR. 4

1. Ispunjalka: Ivan Gundulić
2. Ispunjalka: Volga
3. Ispunjalka: Jelačić
4. Posjetnica: 1. Crikvenica — 2. Beograd

IZ BR. 5

1. Križaljka: Vodoravno: Nož, sat, bat, Arap, Ocat   Okornito: os, žabac, tara, tat
2. Logograf: Puk, Luk, Vuk, Čuk
3. Ispunjalka: Kadetić
4. Zagonetni češalj: Branko Radičević
5. Ispunjalka: August Senoa — Diogenes

Ispravno su odgonetali: Božica Zajc, Sušak — Ivan Pejnović, Sisak — Stojan Deprato, Gospić — Branko Vicić, Hreljin — Slavko Vranar, Veliki Grdevac — Eduard Oblak, Kraljevica — Zvonimir Blažević, Slav. Brod — Ivica Kauzlarić, Ivanićgrad — Marija Dobrilović, Ljubljana — Vič, Mladenka Bigontina, Sušak — Gustav Šenter, Retfala — Ranka Peašić, Daruvar — Milan Kaić, Visoko — Franjo Dobrodjel, Visoko — Dešan Paunović, Sisak — Milivoj Krunić, Sisak — Adolf Kocijan, Kraljevica — Milica Lukić, Daruvar — Nada Belobrajdić, Daruvar — Milutin Anđel, Sveti Jakov Šiljevaica — Ivica Pavlek, Daruvar — Katica Kolar, Daruvar — Franjo Sekovaneć, Zagreb — Nikica Kalšan, Visoko — Branko Mirilović, Sisak — Veljko Dotlić, Sisak — Nevenka Rusmir, Sisak — Boris Vegar, Visoko — Stjepan Jurišić, Sv. Jakov Šilj — Janez Smuk, Vič pri Ljubljani.

Nragradeni: Slavko Vranar, Veliki Grdevac — Marija Dobrilović, Vič, Ljubljana

POSJETNICA

GENO MATOŠ

Kakav je to sportaš?

ISPUNJALJKA

(Eduard Oblak, Kraljevica)

	I.	III.					
1							škrtač
2							vrst glazbala
3							protestant
4							zimski šport
5							grad u Dunavskoj banovini
6							Homerov epos
7							Svetac (naklada knjiga)
	II.		IV.				

I—II Ruski pisac i filozof   III—IV Njegov najpoznatiji roman

ZAGONETNI ČESALJ

(Ivan Fejnović, Sisak)

	1	2	3	4	
I					II

- 1 naša rijeka
- 2 sklonište brodova
- 3 velika voda
- 4 muško ime

I—II
Otkrivač kontinenta

ISPUNJALJKA

(Zdravko Radetić, Sušak)

	1	2	3	4	
1					1 rimski bog rata
2					2 mužar
3					3 ratarsko orudje
4					4 skup klasova

Vodoravno i okomito isto.

«Mali rodoljube» izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko.

Uredništvo i uprava nalaze se u Krajiškoj ulici br. 12.

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Krajiška ulica 12. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26.

Za tiskaru odgovara: Petar Acinger, Zagreb, Radićeva 26.